

GOIGS A SANT SALVADOR DEL PUIG D'ALMELUG

TERME D'ESCORCA (MALLORCA)

Benamat Sant Salvador,
Veritat, Camí, Llum, Vida,
*cap al cel, una embranzida
dau-nos, des del Puig Major.*

L'arxipèlag Balear,
quasi dos mil anys enrera,
fou ardent fogatera
de Fe, encesa sobre el mar
que expandia, sense brida,
sa calor i sa claror.
Cap al cel...

En mala hora, un contratemps
va extingir aquella ardència.
L'islamisme, sa creència
imposà pels quatre vents,
deixant ben esmoreïda
nostra Fe, dins la foscor.
Cap al cel...

Anys després —gràcies a Déu—
el Rei Jaume d'Aragó
arribà amb el seu penó,
i aquest Regne se fé seu
atiant, tot de seguida,
la Llei Santa del Senyor.
Cap al cel...

Mica a mica, el foc colgat
de l'Església primitiva,
s'arborà en flama viva
per la plana i pel serrat,
i heus Mallorca convertida

de bell nou en fogueró.
Cap al cel...

Abans que res: Jesucrist.
Devora Ell: Santa Maria.
Als seus peus la clerecia
dins un clos, amb tot previst
per donar bona acollida
al romeu i al trescador.
Cap al cel...

Tot aquí es féu cristià
una volta fuit el moro,
dins Almelug, i en El Toro,
a Felanitx, per Artà...,
la punta més atrevida
nomia Sant Salvador.
Cap al cel...

A mitjan segle tretzè
el puig més alt de nostra Illa
—que amb sa calba, com far
[brilla—
marcat fou també amb la Fe.
Va esser el nom d'aquella ungida
El Puig de Sant Salvador.
Cap al cel...

Temps i més temps endavant
—per mor del Bisbe Torrella—
es construí una capella
d'eixa muntanya al vessant.
Dit Prelat deixà esculpida

sa firma, en aquest turó.
Cap al cel...

Dins l'Ermita, dia i nit,
tal com un bell santuari,
se sentia la pregari'
del feel qui, amb tot delit,
per mercè ja aconseguida,
duia un ciri o un retauló.
Cap al cel...

Aquest brau sublim entorn
—a les envistes de Bini—
par que encara s'illumini
a l'hora que tomba el jorn.
Sents la pau que, amorosida,
passa i te besa amb tremor.
Cap al cel...

Hom creu veure, de besllum,
sota el clar de les estrelles,
les mil i una meravelles
inebriat amb el perfum
de la mar mansa o embravida
i del bosc embruixador.
Cap al cel...

Jo endevín, fosc endins,
el perfil de l'Ermitatge.
Jo entrelluc l'etèria imatge
de Jesús —per entre els pins—
transmutat en nova vida,
com un jorn en el Tabor...
Cap al cel...

LLETRA: P. Bartomeu Matheu i Caimari, M.SS.CC.

MÚSICA: P. Rafel Juan i Mestre, M.SS.CC.

(Text fragmentari)

∇. Beneït sigui el nom de Jesús.

⚡. Ara i pels segles dels segles.

PREGUEM

Oh Déu, que heu constituït el vostre Fill per Salvador del llinatge humà, i vàreu disposar que s'anomenàs Jesús, concediu-nos propici que els qui veneram el seu sant nom en la terra, poguem també fruit de la seva visió en el cel. ⚡. Amén.

Ben-a—mat Sant Sal-va—dor, Ve-ri—tat, Ca—mí, Llum, Vi—da:
 Cap al cel u—na em-bran—zi—da dau—nos des del Puig Ma—
 jor; cap al cel u—na em-bran—zi—da dau—nos des del Puig Ma—jor.
 L'Ar—xi—pè—lag Ba—le—ar, qua—si dos mil anys en re—ra,
 fou ar—den—ta fo—ga—te—ra de Fe, en—ce—sa sobre el mar,
 que ex—pan—di—a, sen—se bri—da, sa ca—lor i sa cla—ror.

NOTA HISTÒRICA

El primer nom que del Puig Major trobam escrit és el de Puig d'Almelug (Almelluig), que dins el yuz' o districte sarraí del mateix nom s'empina més amunt que tots els altres de l'Illa.

A l'aiguavessant que mira a l'alqueria de Bini hi hagué al segle XIII una capella dedicada a Sant Salvador, que dins breu temps donà al Puig d'Almelug el nom de Puig de Sant Salvador.

D'aquest canvi hi ha prova en unes «afrontes» de Muntnàber l'any 1346, una de les quals és: *in podio vocato de Sent Salvador*, en el puig anomenat de Sant Salvador.

Perdura el nom al segle XV en altres «afrontes» del raval de Coma Estreta, l'any 1410, una de les quals és: *cum podio seu montanea nominata Sent Salvador*, amb el puig o muntanya anomenada Sant Salvador.

I encara al segle XVI, en una sentència en què es fixen les partions entre Bini i Els Colls llegim que la paret «que parteix del peu de la muntanya dita lo Pug de Sent Salvador..., passa, linyola batuda, prop la font dita la Font del Subauma...».

La capella de Sant Salvador del Puig d'Almelug la tenim documentada els anys 1289 i ss.; però lògicament l'hem de suposar existent en dècades anteriors.

Si l'any 1247 el rector d'Escorca ho és també de Lluc i d'Almelug; i si 6 anys abans hi ha un clergue que es diu Joan d'Almelug, podríem sospitar en aquestes dates ja oberta la capella, com ho seria també la de Lluc.

El cert és que més de 10 anys abans d'acabar el segle XIII la capella de Sant Salvador és nucli de devoció, i com a tal rep dels feels llegats testamentaris, dels quals, per bé que no siguin molt nombrosos, tanmateix n'hi ha un ben significatiu: *virtutibus Sancti Salvatoris de podio de Almelug*, a les virtuts de Sant Salvador del puig d'Almelug.

Virtutes, virtuts, poden significar *reliquies*, davant la capsa de les quals hi solien cremar els ciris, que per això es deien *cerei capsales*. Quedaria així abonada l'existència de relíquies a la capella, tal volta de la Vera Creu.

Endemés, *virtutes* ens suggereixen miracles o gràcies importants, per a la petició de les quals els feels encenien ciris, com encara ara, ciris que antigament es deien *cerei virtutum*, usuals també per a donar gràcies.

Podem tenir, doncs, la capella de Sant Salvador com un santuari, on els devots contribuïen al culte, a la *luminaria* diven els altres testamentaris, i a on acudien per demanar protecció al Salvador i fer-li accions de gràcies.

La seva ubicació ens la pot donar el topònim encara vigent de la *Font de l'Ermita*. Per això, a les envistes de la mateixa, hem escollit el lloc per aixecar-hi el monument commemoratiu, que revivàs la memòria de la capella de Sant Salvador del Puig d'Almelug.

Rafel Juan i Mestre, M.SS.CC.